

Kaza namazı üzerine

Abdullah Er: “Geçmişte kılamadığım namazlarımı kaza etmek istiyorum. Kaza namazını, her vakit namazının arkasından kılabilir miyim, yani kıldığım vakit namazın arkasından bir günlük beş vakit namaz kılabilir miyim? Her vaktin arkasından olur mu? Sabah namazının kazasını öğleden sonra kılabilir miyim?”

Hayatımızda “farzlar” oldukça azdır. Farzların az oluşu, bizim için Cenâb-ı Allah’ın şefkat ve merhametinden başka bir şey değildir! Hatta Peygamber Efendimiz’in (asm), bizim için farz olur endişesiyle, birçok ibadeti halkın gözü önünde yapmaktan ve halkı “emir” kipiyle teşvik etmekten sakınması ilginçtir. (Meselâ teravih namazı buna en canlı örnektir. Allah Resûlü (asm) bir iki gecenin dışında halkın içinde terâvih namazı kılmamış ve bunun sebebini “farz olursa güç yetiremezsiniz!” endişesiyle açıklamıştır.¹ Yine Allah Resûlü’nün (asm), zor gelir endişesiyle ümmetin misvak kullanmalarını farz kılmaktan geri durmasında da² bu rahmetin tecellisini bulmak mümkündür. Hazret-i Âişe Validemiz (ra), Peygamber Efendimiz’in (asm), Duhâ namazı konusunda da ümmete farz olur endişesi taşıdığını beyan eder.³ (Örnekleri arttırmak mümkün.)

Oldukça az olan farzları ise, “Allah’ın üzerimizdeki zimmeti” olarak algılamalı ve muhakkak edâ etmeliyiz. Yapılması kesin emir ifâde eden farzlar, bizi Allah’a yaklaştıran, feyizde ve sevapta eşi ve benzeri olmayan ibâdet biçimleridir. Nitekim Cenâb-ı Hak, “Kulum kendisine farz kıldıklarımın bana göre daha sevimli hiçbir şeyle Zâtıma yaklaşmamıştır”⁴ buyurur. Farzların hem zorunlu oluşu, hem de sevap ve feyiz açısından eşsiz oluşu; bütün dikkatimizi üzerinde yoğunlaştırmamız ve âdetâ farzları edâ etmeyi hayatımızın biricik gâyesi kılmamız için yeterli sebeptir. Tâbir yerindeyse, farzları edâ etmek için yaşadığımızı düşünmeliyiz.

Kaza borçlarımız, günlük farzlarımızla “aynı ölçüde” eşsiz ve benzersiz sevap ve feyiz kaynaklarımızdır. Günlük farzlarımızla birlikte, bizim için “yine farz ölçüsünde” feyiz ve sevap kazandırmaya kabiliyeti ve istidâdı bulunan bu ibâdetleri de,

“uygulayabileceğimiz bir plânlama” ile yerine getirmeye bir an önce başlamalıyız.

Önce; “Bismillah” diyelim ve her gün sâdık kalabileceğimiz, uygulanır bir program yapalım. Sonra da, bu programı günlük takip etmeye başlayalım. Bir süre sonra kendimizin, “günlük farz” ve “kazâ farz” olmak üzere “hepsini birden farzlarımızı” yerine getirmeye—İNŞAALLAH—uyum sağlamış olduğumuzu göreceğiz.

Geçirdiğimiz bir namazın yalnız farzının ve vâcibinin kazâsı kılınır. Bunlar, sabah namazında iki rek’ât farz, öğle namazında dört rek’ât farz, ikindi namazında dört rek’ât farz, akşam namazında üç rek’ât farz, yatsı namazında dört rek’ât farz ile üç rek’ât vitir vâcib olmak üzere her gün için toplam 20 rek’ât namazdan ibârettir. Hepsini her gün bir arada kıldığımızda bile günlük sadece 20 dakikamızı alır. Düşünelim bir kere: Her gün yirmi dakika nerelere vermiyoruz ki?

Yapacağımız tek şey; farz için kamet etmek, “Niyet ettim Allah rızâsı için vaktinde kılamadığım en son (meselâ) sabah namazının farzını kazâ etmeye” diye niyet etmek ve sabah namazının farzını nasıl kılıyorsak kazâyı da aynı şekilde kılmaktır. Niyette zaman belirlemek için ya hep en son, ya da hep ilk dememiz yerinde olur.

Bu şekilde günlük beş vakit namazın kazâsını; ya her vaktin arkasından birer vakit de kazâ kılmak sûretiyle; ya da—buna vaktimiz müsâit olmadığında—yatsı namazının ardından bir günlük de kazâ namazı kılmak sûretiyle yapmaya niyet ettiğimizi düşünelim. (Şartlarımıza uygun başka çözümler bulmak da mümkün) Bu niyetimize sâdık kalarak ibâdetlerimize başladığımızda, belli bir süre sonra, yaklaşık olarak çıkardığımız kazâ borçlarımızı—İNŞAALLAH—kolayca ödemiş oluruz. Oruç borçlarımızı da aynı yol ile ödememiz mümkün.

Cenâb-ı Hak, “Kulum beni nasıl tanırsa, ona öyle muâmele ederim”⁵ buyuruyor. Allah Resûlü (asm) ise bir hadislerinde, “Ameller ancak niyetlere göredir”⁶; bir diğer hadislerinde de Cenâb-ı Hakk’ın meleklerine “Kulum bir iyilik yapmaya niyet eder, fakat yapmaya muktedir olamaz ise, ona bu güzel niyetine mükâfât olarak, tam bir iyilik yapmışçasına sevap yazın”⁷ diye emrettiğini beyan buyurmaktadır.

Binâenaleyh, içimizden geçen hayır ve iyi niyeti,—ölüm gibi zorunlu bir sebeple—yapmaya muktedir olamadığımızda, Cenâb-ı Hakk’ın, bunu yapmış gibi kabul buyurmasını, merhametinden ve mağfiretinden umarız. Cenâb-ı Hakk’ı böyle bir merhametle bilmek, bizim kulluğumuzun şe’nidir. Ancak bizim niyetteki sadâkatimiz ve kararlılığımız, Allah’ın merhametine ve mağfiretine ermemiz için önemli bir faktördür.

Biz başlayalım. İnşaallah Cenâb-ı Hak imkân lütfeder.

Dipnotlar:

1- Buhârî, S. Terâvih, 2,

2- R. Sâlihîn, 1193,

3- Buhârî, 4/579,

4- R. Sâlihîn, 95,

5- Buhârî, Tevhid, 15 (Bedüzzaman'ın tercümesiyle-Sözler, s. 39),

6- Buhârî, 1/1,

7- Buhârî, 12/2184